TIJD Schrift

nummer 74, december 1999

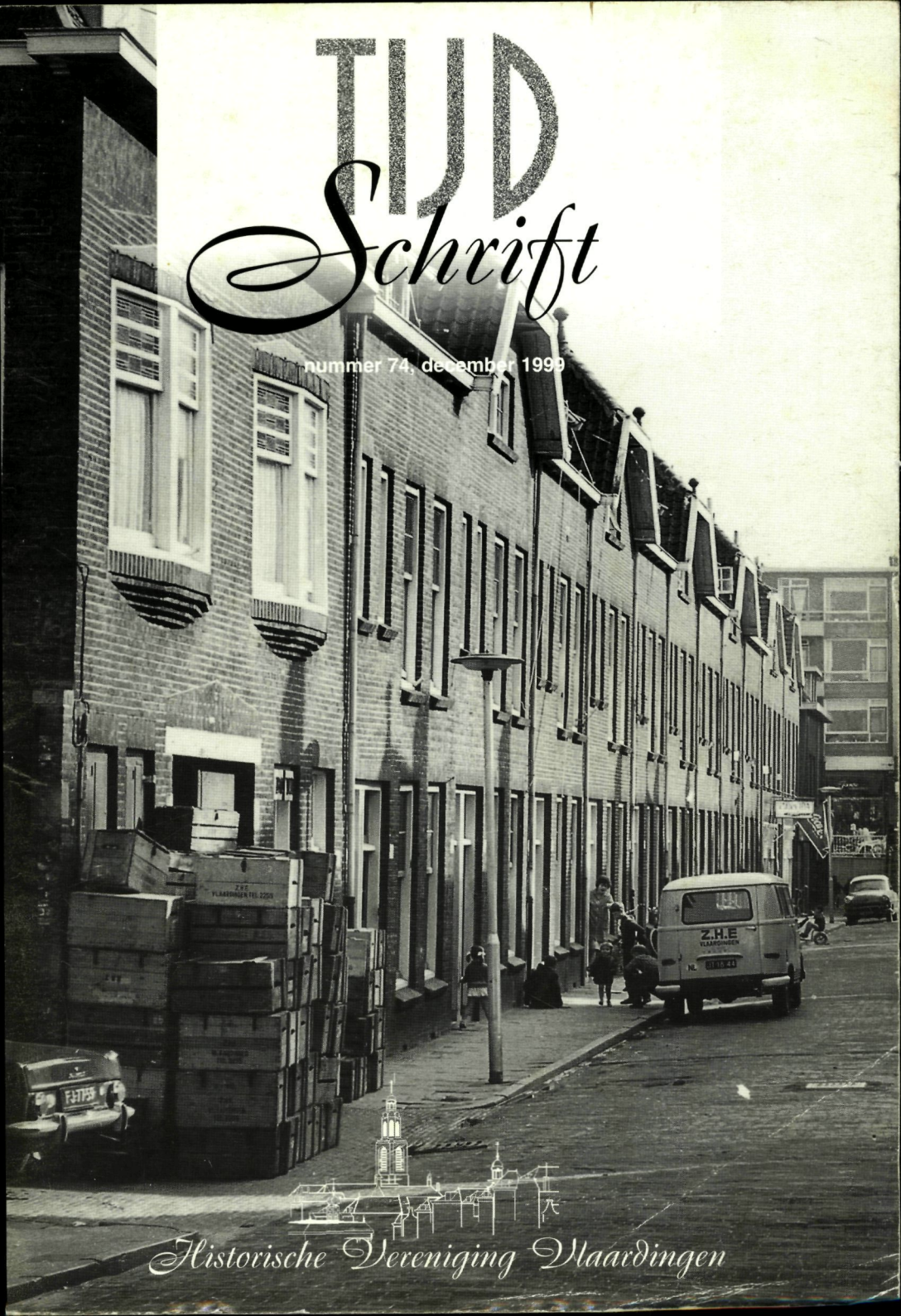

Historische Vereniging Vlaardingen

Colofon

De Historische Vereniging Vlaardingen heeft tot doel het bevorderen van:
- de belangstelling voor en de kennis van de stad Vlaardingen en haar bewoners;
- het behoud en het herstel van gebouwen en stedebouwkundige structuren en landschappen;
- het behoud en het verzamelen van die gegevens die van belang zijn voor de geschiedenis van de stad.

De contributie bedraagt *f* 35,00 per jaar, voor jongeren t/m 25 jaar *f* 25, te voldoen per acceptgirokaart. Het postgironummer van de vereniging is 750978. Leden krijgen jaarlijks het Historisch Jaarboek en 4 x per jaar het verenigingsblad Tijd-Schrift.

Het bestuur is als volgt samengesteld:

W.C. den Breems, voorzitter
C.J. Hart, secretaris
A.W.J. Andriessen, penningmeester
J. van Elk
A. Ouwendijk
E. van Rongen
mevr. H.C. Verloop

Adres secretariaat/ledenadministratie:
Prins Bernhardlaan 12
3135 JB Vlaardingen
Telefoon (010) 434 7063

Adres ledenactiviteiten:
Kortedijk 16a/b
3134 HB Vlaardingen
Telefoon (010) 435 3322 (kantoor)
(010) 434 2474 (thuis)

Adres losse verkoop publicaties:
Arnold Hoogvlietstraat 69
3134 CD Vlaardingen
Telefoon (010) 434 6864

Redactie Tijd-Schrift:

E. van Rongen, eindredacteur
K. Bloem
C.M. van den Boogert
A. Maarleveld
B. Ruigrok

Redactie-adres:
Paul Henri Spaakring 22
3137 DJ Vlaardingen
Telefoon (010) 474 9416

Bijdragen aan de inhoud van Tijd-Schrift zijn van harte welkom. In verband met de geautomatiseerde verwerking van de teksten ontvangt de redactie deze graag op 3,5" diskette, bij voorkeur in WordPerfect voor Apple Macintosh of WP in MS-DOS formaat.

ISSN 1380-2992 © Historische Vereniging Vlaardingen
Niets van deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Inhoud

Redactioneel	3
Van de Voorzitter - *W.C. den Breems*	5
Eieren-groothandel C. Zevenbergen - *M. Zevenbergen Cz.*	7
Vlaardingse woorden en uitdrukkingen:	
een oproep - *J. Anderson*	23
Oproepen	26
Weet u het nog? - *W.C. den Breems*	28
Aanvulling na negen jaar - *J. van Hees*	32
Boekbesprekingen	34
Ledenactiviteiten	35

Voor de deur van Eierenhandel Zevenbergen aan de Kornelis Speelmanstraat staan de eierenkisten hoog opgestapeld. Het pand staat er nog, tegenover de uitrit van de parkeergarage Afrol. De begane grond maakt tegenwoordig deel uit van een garagebedrijf. De erachter staande huizenrij is inmiddels gesloopt. (Foto: Stadsarchief)

MAKELAARDIJ DE WITTE BV SCHIEDAMSEWEG 26 3134 BL VLAARDINGEN TELEFOON 010 4343844

heto
schoonmaakbedrijf b.v.

J.H. van 't Wout

Kon. Wilhelminahaven Nz. 1
3134 KE Vlaardingen

Tel.: (010) 435 51 66
Fax: (010) 435 04 76

- NIEUWBOUW
- RENOVATIE
- ONDERHOUD
- GROND- EN KABELWERK
- RIOLERING- EN STRAATWERK

WERNER
AANNEMINGSBEDRIJF bv

James Wattweg 26
Postbus 136
3130 AC Vlaardingen
Telefoon: 010 - 4358844
Fax 010 - 4602603

Redactioneel

Voor u ligt het laatste Tijd-Schrift van dit jaar, van deze eeuw, van dit milennium. Ik ga niet echt terugblikken, dat wordt in dit blad al voortdurend gedaan. Daar zijn we voor, ten slotte. Toch wil ik wijzen op een paar bijzondere gebeurtenissen de afgelopen maanden, waarover Wout den Breems in een speciale 'Van de Voorzitter' over schrijft. Ten eerste het feit dat hij op 4 september tijdens een zonovergoten Stadshartdag als voorzitter van de Historische Vereniging Vlaardingen het Gouden Stadshart kreeg uitgereikt voor zijn bijzondere verdiensten voor de stad Vlaardingen. Uiteraard straalt de glans van die onderscheiding ook af op de vereniging, maar hij is toch vooral voor de voorzitter zelf. Van harte gefeliciteerd ermee!

Een tweede vermeldenswaardig feit is een spectaculaire groei van het ledental, waardoor we het aantal van 1500 leden met rasse schreden naderen. Ik heb al eerder geschreven dat het streven is om in het jaar 2000 te komen tot 2000 leden. We zijn dus aardig op weg, maar er is nog veel te doen. Daarom zullen we tegen het einde van het jaar in een aantal wijken huis-aan-huis gaan folderen. Maar ook uw hulp is nodig: een enthousiast lid is een honderdmaal betere werver dan welke folder dan ook. Breng uw waardering voor de activiteiten en publicaties van de vereniging over op anderen en help de HVV nog groter te maken. Daarnaast komen we binnenkort ook met een geheel vernieuwde internet website op www.histvervlaardingen.nl.

In dit Tijd-Schrift vormt de geschiedenis van de eierenhandel van Kees Zevenbergen, beschreven door zijn zoon Mari, de hoofdmoot. Een boeiend verslag van een bedrijf dat door twee wereldoorlogen en vele andere moeilijkheden heen het gered heeft door steeds tijdig in te spelen op veranderende omstandigheden.

Daarnaast een oproep van een van de oprichters van de vereniging, Jan Anderson, die als ex-Hagenaar nog steeds vindt dat zijn kennis van het Vlaardings beperkt is en graag reacties van lezers wil op een serie uitdrukkingen. De rubriek Weet u het nog?, enkele boekbesprekingen en de komende ledenactiviteiten vullen de rest van dit nummer.

De redactie wenst alle oude en nieuwe lezers bijzonder prettige feestdagen en een gelukkig en gezond 2000.

Eric van Rongen, eindredacteur

In je stoutste dromen... is niets onmogelijk

Stout
GRAFISCHE DIENSTVERLENING

A. Hoogvlietstraat 6
3134 CC Vlaardingen
Tel. 010-2480603
Fax 010-4344878
E-mail: info@stout.nu
http://www.stout.nu

Boekhuis den Draak

Veerplein 33-35
Vlaardingen
tel. (010) 4358822
fax (010) 4349574

Visserijgeschiedenis:
"Van afhouwer tot schipper"

De memoires van schipper
Fer van Schoor

Met heel veel foto's, slechts **24,95**

Van de voorzitter

In het laatste Tijd-Schrift van deze eeuw had ik de behoefte een extra 'Van de voorzitter' te schrijven.

Even gingen mijn gedachten terug naar wat er al zo in deze eeuw in ons Vlaardingen is gebeurd. Ook de wereldwijde ontwikkelingen, veelal ten goede, maar ook minder goed, gingen aan mijn gedachten voorbij. Maar over dit alles is al zo veel geschreven. Op velerlei gebieden zijn er publicaties verschenen. Grote en kleine publicaties van verschillende aard hebben de geschiedenis van ons roemrijke stadje laten zien. Ook de HVV heeft daarin een groot aandeel gehad. De Jaarboeken en Tijd-Schriften zijn graag gelezen uitgaven, die vaak weer ondersteund worden door de lezingen die elk winterseizoen worden gehouden. Al die activteiten hebben de HVV groot gemaakt.

Ik zal mij beperken tot het afgelopen jaar. Een verenigingsjaar dat rustig begon en tot in de zomermaanden een lichte ledengroei liet zien en verder de gebruikelijke activiteiten. Tot er op vier september een hectische periode aanbrak. Allereerst werd ik aangenaam verrast met de toekenning van het Gouden Stadshart. Een

Op 4 september ontving Wout den Breems uit handen van burgemeester Stam het Gouden Stadshart voor zijn verdiensten voor het stadscentrum, vooral als voorzitter van de Historische Vereniging Vlaardingen. (Foto: W.C. den Breems)

prijs die ik graag ook opdraag aan de HVV, tenslotte heb ik veel aan de vereniging te danken. En natuurlijk kwamen er reacties op, want als je als vereniging aan de weg timmert en je presenteert, dan heeft dat altijd resultaat. Het ledenaantal groeide sneller, mede ook weer door de zeer druk bezette lezingavond bij het voormalig Havenbedrijf Vlaardingen Oost. Ruim 165 aanwezigen toonden hun belangstelling, met als resultaat dat 7 nieuwe leden konden worden ingeschreven. En toen kwam de grote klapper: de Afdeling Vlaardingen van de PvdA meldde, als een gebaar van erkentelijkheid naar haar leden en naar de HVV, alle leden collectief voor onbepaalde tijd aan als lid. De HVV was in een klap circa 175 nieuwe leden rijker! Het gezegde 'leden maken leden', ten slotte, werd door een nog maar pas aangemeld lid letterlijk opgenomen; hij meldde na enig lobbyen in zijn omgeving 7 nieuwe leden aan.

Een kleine 1500 HVV leden kunnen nu genieten van de historische publicaties, lezingen en wat de HVV nog allemaal meer te bieden heeft. Het gaat allemaal over het verleden, dat voor de toekomst van groot belang is.

Ik wil hier graag mijn hartelijke dank uitspreken naar een ieder, van bestuurslid tot de jeugdige bezorgers van Tijd-Schrift, die op welke manier dan ook iets betekenen of hebben betekend voor de Historische Vereniging Vlaardingen.

Tot slot wil ik mijn persoonlijke dank uitspreken voor het medeleven en de belangstelling in de afgelopen periode, waarin ik een nier heb mogen afstaan aan mijn jongere broer. Het gaat ons beiden nu weer goed. Met genoegen merk ik altijd weer op wat voor plezier de mensen beleven aan wat de HVV op het historische vlak te bieden heeft en ik ben blij daar een bijdrage aan te kunnen leveren. Maar is het vele malen mooier om mogen te weten een instrument te zijn geweest om het leven van een broer weer toekomst te geven.

Ik wens u allen goede en bovenal gezonde feestdagen toe.

Wout den Breems

Eieren-groothandel C. Zevenbergen

Mari Zevenbergen Cz.

Omstreeks het jaar 1910 richtte mijn vader een klein bedrijfje op in Vlaardingen. Hij was op 2 december 1889 in de gemeente Rhoon op het eiland Voorne en Putten geboren als 2e zoon uit een groot gezin van Maarten Zevenbergen en Adriaantje Meijndert, die enkele jaren daarna verhuisd waren naar het naburige dorp Poortugaal, waar het gezin op een grote boerderij woonde aan de Albrandwaardse dijk. Naast de landbouw dreef vader Zevenbergen een stalhouderij.

M'n vader ging in z'n dorp naar de lagere school, maar verzuimde nog al eens, omdat hij dan z'n vader moest helpen op de boerderij, waar altijd handen tekort waren. De kwaliteit van de opleiding was dan ook slecht, maar daar trok niemand zich in die tijd iets van aan. Werken was alleen belangrijk en daar moest alles voor wijken. Met z'n elfde jaar kwam m'n vader van school en moest 'de kost' gaan verdienen. Het lag voor de hand dat hij bij z'n vader op de boerderij zou komen, maar dat gebeurde niet. Hij trok weg uit Poortugaal en kwam terecht in het 'verre' Vlaardingen aan de overkant van de grote rivier de Maas. Daar werd een boer - ik meen te weten Van der Marel - z'n eerste baas. Weg van huis - in feite nog een kind - en z'n eigen weg zoeken in die grote - doch dikwijls zo harde wereld. Het moet gezegd worden, dat dit laatste zeker niet gold voor de familie Van der Marel, want jaren later sprak m'n vader nog steeds met groot ontzag en waardering over deze mensen, waar hij in z'n nog zo jonge leven liefderijk een aantal jaren in het gezin was opgenomen en verzorgd. Het gemis van het ouderlijk huis werd daardoor voor een deel opgeheven. Na het dienstverband bij de familie Van der Marel ging hij werken bij boer Willem Moerman aan de Holyweg in Vlaardingen-Ambacht.

Na de eerste heel moeilijke jaren is het vader Corn. (Kees) Zevenbergen gelukt in de Vlaardingse gemeenschap wortel te schieten; hij maakte n.l. al heel snel vrienden, die deels in het boer-

De oprichter van de Zuid Hollandse Eierhandel, Cornelis (Kees) Zevenbergen. (Foto: auteur)

derij-wezen hun wortels hadden en anderzijds jonge mannen, die lid waren van sportverenigingen en daardoor tot z'n vriendenkring gingen behoren. Zo werd hij nog voor z'n 20ste jaar lid van de bekende turnvereniging 'Leonidas', die in 1910 met de damesturnvereniging 'Dovido' samenging, hetgeen voor die tijd een opmerkelijke gebeurtenis was. Met hart en ziel was hij de turnsport toegewijd en tot het eind van z'n leven is hij lid van deze vereniging gebleven. De andere sport waar hij z'n hart aan had verpand was de motorsport. Samen met een aantal bekende Vlaardingers werd hij lid van de Vlaardingse Motorclub. Jaren later - hij had inmiddels al een gezin - overkwam hem een ongeluk waarbij z'n oudste dochter Adrie van de motor getrokken werd en later in de berm van de weg - gelukkig slechts licht gewond - gevonden werd. Deze gebeurtenis maakte zo'n diepe indruk op hem, dat hij onmiddellijk besloot de motor te verkopen. De liefde voor de motorsport was met dit ongeluk voorgoed verleden tijd.

Na ongeveer zeven jaren bij een aantal bedrijven te hebben gewerkt - hij was toen de achttien al gepasseerd, kreeg hij de innerlijke drang om een eigen bedrijfje te gaan oprichten. Nu ging dat in die tijd heel anders dan tegenwoordig het geval is. Nu moet je eerst diploma's halen en je dan inschrijven bij de Kamer van Koophandel, maar toen ging je heel simpel gewoon beginnen en hard werken om het eerste fundament te leggen. En zo verging het ook vader Kees. Hij ging op pad met een transportfiets met voorop een grote mand, waarin zich de handelswaar bevond. Die handelswaar bestond uit roomboter in Keulse potjes en margarine met als kwaliteitsaanduiding A en B, alsmede kaas (jonge, belegen en oude). Met z'n negotie ging hij - het bloed kruipt, waar het niet gaan kan - naar z'n geboortestreek in het zgn. Overmaas op het eiland Voorne en Putten. Vermoedelijk overwoog bij toen, dat hij

in die streek nog vele oude connecties had en dat dus het verkopen wat gemakkelijker zou zijn. En ... het lukte inderdaad. Wat veel mensen niet zouden vermoeden is, dat het toen nog heel gebruikelijk was dat de consumptiegoederen niet betaald, maar geruild werden. Mijn vader heeft in die beginfase van zijn bedrijf nog de ruilhandel meegemaakt. Als bijvoorbeeld een boerin boter en kaas bestelde, dan betaalde zij met eieren. Al heel snel kreeg hij derhalve te maken met een nieuw artikel en dat waren dus eieren. Die eieren zouden zo belangrijk worden, dat jaren later hieruit de Zuid-Hollandse Eierhandel - C. Zevenbergen is gegroeid. Maar zover was het toen nog niet. In het Overmaasse groeide de omzet gestaag en al snel kwam het moment dat de transportfiets vervangen moest worden door paard en wagen. Vader Kees noemde zijn eerste paard Black, omdat hij/zij zwart was. Helaas heeft ons archief geen enkele foto van dit prachtige paard, vanwege het simpele feit dat er in die jaren heel zelden foto's werden gemaakt. De fotografie stond nog in de kinderschoenen. De ontwikkelingen in het begin van de 20e eeuw gingen snel, ja zo snel, dat de paardentraktie in de begin van de jaren twintig op z'n eind liep en de auto paard en wagen ging verdringen. Voor het echter zover kwam, moest de wereld eerst nog de nare periode van de Eerste Wereldoorlog meemaken. Weliswaar kon ons land neutraal blijven, doch vele mensen hebben de grote narigheden die een oorlog nu eenmaal met zich meebrengt, aan den lijve moeten meemaken, zoals de mobilisatie van de weerbare mannen en distributie van vele goederen, waaronder vooral de levensmiddelen.

Enkele jaren voor het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog had m'n vader verkering gekregen met een Vlaardings meisje, Nel(lie) van der Baars; een nieuwe fase in z'n leven brak aan. Na ruim 2 jaar besloten zij te gaan trouwen. Op 23 december 1914 werd het huwelijk in Vlaardingen voltrokken. Mijn moeder was toen 21 jaar. Ze betrokken hun eerste huis aan de Afrol, waar in 1912 de nieuwe woningen van Patrimonium waren gebouwd. In dit nieuwe huis zouden zij niet lang blijven wonen, aangezien mijn vader plannen had op de Hoogstraat 80-80a een winkel in zuivelprodukten te beginnen. Bij de winkel was een bovenwoning en dus lag het voor de hand dat ze daar ook zouden gaan wonen. In het jaar van hun trouwen was de Eerste Wereldoorlog uitgebroken en

de kans dat m'n vader als mobilisant in dienst moest komen was niet denkbeeldig. Blijkbaar heeft hij deze dreiging nog een tijd voor zich uit kunnen schuiven, doch in 1917 werd hij toch nog opgeroepen. Een moeilijke tijd brak aan, vooral voor m'n moeder. Haar man onder de wapenen, terwijl moeder - naast haar gezin - ook de zorg voor de instandhouding van de winkel op haar schouders kreeg. De activiteiten buiten Vlaardingen - het z.g. Overmaas - had hij tijdelijk in handen moeten geven van een bekende relatie. Deze heeft na afloop van de oorlog in 1918 deze negotie definitief voor eigen rekening voortgezet.

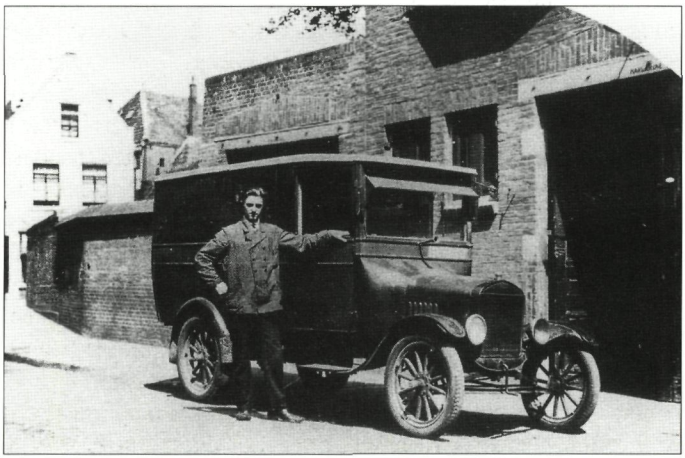

Chauffeur Bram Dijkshoorn poseert naast de eerste bestelauto van het bedrijf, een T-Ford.(Foto: auteur)

Teruggekeerd uit de militaire dienst broedde vader Kees op uitbreidingsplannen en opende al vrij spoedig een tweede winkel in de Catsstraat, die juffrouw Ger van Dorp ging runnen. De Catsstraat was een nieuwe straat van toen nog het 'nieuwe westen' van Vlaardingen. Zelf geboren in oktober 1919, ging ik af en toe - als kleuter - naar haar toe en kreeg dan altijd een stukje worst. Ik was dan ook erg op haar gesteld, en beschouwde haar een beetje als mijn tweede moeder. Toch trok de detailhandel niet zo aan, als mijn vader aanvankelijk had gehoopt. Hij vermoedde dat er betere perspectieven lagen in de groothandel en streefde ernaar het beleid in die richting te sturen. Alvorens hij dit ging proberen uit te voeren, liep hij tegen het probleem op dat hij te weinig bedrijfsruimte had.

Door een puur toeval kwam hij op een gegeven moment te weten, dat vlak achter het Hoogstraatpand een vrij groot stuk grond beschikbaar kwam, waarop op dat moment nog de opstallen stonden van slager (slachter) Zijdenbos. Die opstallen heetten in de volksmond 'het hofje van Zijdenbos'. Toen omstreeks 1911 de sanering van de oude binnenstad ter hand werd genomen, vielen de oude krotten van de eerste vier Bierslootstegen deels ten offer aan deze nieuwbouw. Het oostelijk gedeelte van die Bierslootstegen tot aan het Achterom (of Achterommetje, zoals de oude Vlaardingers zeiden) ging tegen de grond en de Vereniging Patrimoniums Woningen ging daar het eerste nieuwe huizenblok bouwen voor de jonge Vlaardingse arbeiders. Het stuk van Zijdenbos was echter in die periode nog niet te koop. Omstreeks 1921 ging Zijdenbos vanwege z'n gevorderde leeftijd uit zaken en verkocht z'n bezittingen. De grond en opstallen zouden in veiling komen en de Gemeente Vlaardingen had aan de adspirant-koper de voorwaarde gesteld dat de opstallen moesten worden gesloopt. Op de veiling bleek mijn vader de hoogste bieder en werd de nieuwe eigenaar van het perceel Kornelis Speelmanstraat-hoek Afrol, groot bijna 400 m^2. Vele jaren later vertelde mijn moeder mij - het was (toevallig) precies 50 jaar later - dat zij toen niet zo gelukkig was met de door haar man gedane transactie, omdat ze bevreesd was dat de omvang te groot zou zijn en er problemen zouden komen. Welnu, die problemen zijn er in die tijd niet gekomen, maar wel heeft moeders bezorgheid er toen toe geleid, dat Kees het verstandig vond voorlopig slechts de helft van de beschikbare grond te gaan bebouwen De rest bleef onbebouwd en werd ommuurd met de IJsselsteentjes die van de slooppanden waren overgebleven. Binnen de ommuring kregen we een mooie tuin en een kippenhok en die zijn gebleven totdat ik zelf plannen ging maken (1972), om op die open grond een nieuwe garage te gaan bouwen.

Het nieuwe bedrijfspand met ruime bovenwoning werd gebouwd en opgeleverd aan het eind van het jaar 1923. Tijdens de bouw zijn er enkele nare gebeurtenissen geweest, met name het failliet gaan van de aannemer en een brand op het balkon van het huis. De brand ontstond door een steekvlam in de teeroven die op het balkon was geplaatst om de teer voor het platte dak vloeibaar te maken, maar gelukkig heeft men de schade beperkt kunnen hou-

den. Grotere nadelige gevolgen voor mijn vader had het faillissement van de aannemer, aangezien het gevaar bestond, dat dit gebeuren grote gevolgen kon hebben voor de bouwkosten. Deze gebeurtenis kreeg evenwel een historische betekenis, aangezien de bouwvakkers de koppen bij elkaar staken en besloten de eerste Vlaardingse bouwvakkerscoöperatie op te richten. Deze onderlinge samenwerkingsvorm had succes, want de mannen hebben de bouw tot een goed einde gebracht en de financiële schade is beperkt gebleven. Het is mij niet bekend, wat er van de coöperatie terecht is gekomen; ik heb er in mijn latere leven nooit meer iets van gehoord.

Met het tot stand komen van de nieuwe huisvesting was het ruimteprobleem - voorlopig althans - behoorlijk opgelost. Met grote energie wierp vader Kees zich op de groothandel in eieren en zuivelprodukten. De jaren na het eind van de Eerste Wereldoorlog waren gunstig voor het bedrijfsleven en de Nederlandse economie groeide als kool. Er waren in onze stad veel melkslijters en zuivelwinkels en ook een groot aantal brood- en banketwinkels. Tevens waren er ook vele industriële bedrijven, zoals de banketfabrieken van Van der Valk en Smelik; de Galetta en Niemandsverdriet om er maar enkele te noemen. Eiprodukten werden toen nog niet verkocht; pas na het einde van de Tweede Wereldoorlog zouden deze produkten een groot marktaandeel veroveren bij de bakkerijgrondstoffenfabrieken en advocaatfabrieken. Bovengenoemde afnemersgroepen werden de voornaamste vaste afnemers van de groothandel.

Helemaal niet Vlaardings, maar wel erg aardig om te zien: een trouwe klant van Kees Zevenbergen, de familie Van der Marel uit Rotterdam, gefotografeerd op 27 september 1928.(Foto: auteur)

Vooral in die eerste aanloopfase - de jaren twintig - lagen de verkoopaktiviteiten nog grotendeels in de sektor zuivelprodukten. Ik herinner mij uit mijn kindertijd, dat de inmiddels aangeschafte bestelauto enkele bestellingen had geladen met roomboter en margarine voor de grote afnemers banketfabriek Van der Valk en winkelier M. Bekooij

op de Westhavenkade. In die tijd een drukke winkel in het centrum. Bij Bekooij moesten wij een grote hoeveelheid margarine lossen en bij Van der Valk 10 vaten à 50 kg roomboter, vermoedelijk één van de grondstoffen voor de bereiding van een grote speculaasorder voor de binnenlandse- of exportmarkt. Ik herinner mij dat ik voor het eerst met het lossen van de vaten in die grote fabriek kwam in de le Van Leyden Gaelstraat en bij het zien van het produktieproces heel erg onder de indruk was en ..... ook trots dat mijn vader hier zoveel boter leverde.

Zoals ik al aangegeven heb, was het artikel eieren in de jaren twintig nog niet zo belangrijk in de totale omzet. Roomboter, margarine en kaas waren toen nog de voornaamste produkten. Dit kwam voornamelijk omdat ons land toen nog maar een zeer bescheiden pluimveestapel had en dus een relatief bescheiden produktieniveau. In die periode werkte men in ons land met de z.g. teeltregeling. Deze regeling hield in, dat er alleen op de boerderijen een beperkt aantal kippen mochten worden gehouden, hetgeen derhalve betekende, dat er in ons land maar weinig werd geproduceerd. Het kwam dan ook dikwijls voor dat er behoorlijke hoeveelheden eieren moesten worden geïmporteerd. Niettemin gebeurde het ook wel, als er in een periode weinig geconsumeerd werd, dat Nederland even kon exporteren. Vandaar dat we op ons briefpapier vermeldden: Import - Export van Eieren. Vrijwel iedere week toog mijn vader naar het Haringvliet in Rotterdam, om in het beurscafé met Belgische exporteurs te onderhandelen over de aankoop van een kwantum eieren. Die eieren leverden onze Zuiderburen destijds aan in z.g. flatkisten van 600 en/of 1.200 stuks eieren, die verpakt in houtwol in die kisten lagen. We konden

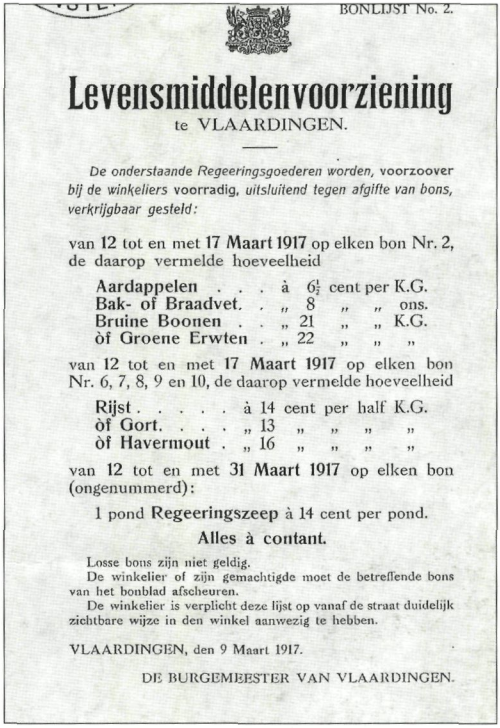

BONLIJST No. 2.

Levensmiddelenvoorziening

te VLAARDINGEN.

De onderstaande Regeeringsgoederen worden, voorzoover bij de winkeliers voorradig, uitsluitend tegen afgifte van bons, verkrijgbaar gesteld:

van 12 tot en met 17 Maart 1917 op elken bon Nr. 2, de daarop vermelde hoeveelheid

Aardappelen . . .	à	6½	cent	per K.G.
Bak- of Braadvet. .	„	8	„	„ ons.
Bruine Boonen . .	„	21	„	„ K.G.
òf Groene Erwten .	„	22	„	„ „

van 12 tot en met 17 Maart 1917 op elken bon Nr. 6, 7, 8, 9 en 10, de daarop vermelde hoeveelheid

Rijst	à	14	cent	per half K.G.
òf Gort. . . .	„	13	„	„ „ „
òf Havermout .	„	16	„	„ „ „

van 12 tot en met 31 Maart 1917 op elken bon (ongenummerd):

1 pond Regeeringszeep à 14 cent per pond.

Alles à contant.

Losse bons zijn niet geldig.

De winkelier of zijn gemachtigde moet de betreffende bons van het bonblad afscheuren.

De winkelier is verplicht deze lijst op vanaf de straat duidelijk zichtbare wijze in den winkel aanwezig te hebben.

VLAARDINGEN, den 9 Maart 1917.

DE BURGEMEESTER VAN VLAARDINGEN.

1e Wereldoorlog
Ondanks de neutraliteit van Nederland in de Eerste Wereldoorlog was het niet alles koek en ei. Sommige artikelen gingen op de bon.

Voor kopieën (ook in KLEUR) moet je naast de molen zijn!

maandag t/m vrijdag
van 09.00 - 17.30 uur

DRUKKERIJ A. OUWENDIJK & ZN.

offsetdruk - sneldruk - copyshop - fotoservice

Kortedijk 16-a 3134 HB Vlaardingen
Telefoon (010) 435 3322*
Telefax (010) 435 3205
(avond/weekend (010) 434 2474
of b.g.g. (06-55) 532 655)
E-mail ouwendijk@dsv.nl
Internet www.dsv.nl/~ouwendyk

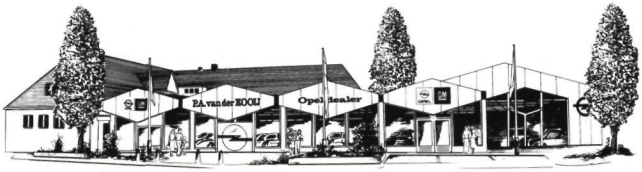

P.A. van der KOOIJ

Vlaardingen: Showroom, Kethelweg 24,
telefoon (010) 434 07 22

ECHTE VLAARDINGERS KOPEN HUN TAPIJT BIJ:

Hofman
stoffering

Kuiperstraat 39b
3131 CH Vlaardingen
Tel/fax: 010-4351073

EEN UITERST BETROUWBAAR EN VAKKUNDIG ADRES

TAPIJT - GORDIJNEN - VINYL - ZONWERING - BEHANG

toen nog niet weten dat ons bedrijf, na afloop van de Tweede Wereldoorlog, onze eerste exportorder zou ontvangen van een ... Belgiscbe importeur, waaraan wij - inmiddels de opvolgers van Kees Zevenbergen - 100 patentkisten à 500 eieren verkochten, te leveren franco Nederlands-Belgische grens. Waarde van deze exportorder fl 5.220,00; met als bijzondere conditie het franco terugleveren van de lege kisten. Er was in die vlak na-oorlogse tijd nog gebrek aan alles. Het is toen overigens bij deze eerste order gebleven, aangezien de week daarna een incident plaatsvond, dat zoveel schrik en ergernis teweegbracht, dat wij uit veiligheidsoverwegingen besloten aan die export niet meer mee te doen. Er waren namelijk enkele Nederlandse exporteurs aan de grens gearresteerd, omdat zij aan hun Belgische afnemers z.g. zwarte eieren hadden geleverd, met andere woorden, ze hadden voor hun transakties geen exportvergunning aangevraagd.

Op een gegeven moment werd in Nederland de hiervoor genoemde knellende teeltregeling afgeschaft en konden de boerenbedrijven en nieuw op te richten pluimveebedrijven net zo veel kippen gaan houden als men wilde. Vanaf dat moment werd Nederland een groot produktieland van eieren en pluimvee. Dit nieuwe beleid leidde er na verloop van een aantal jaren toe, dat ons land het grootste eieren-exporterende land van de wereld werd. Vanaf die

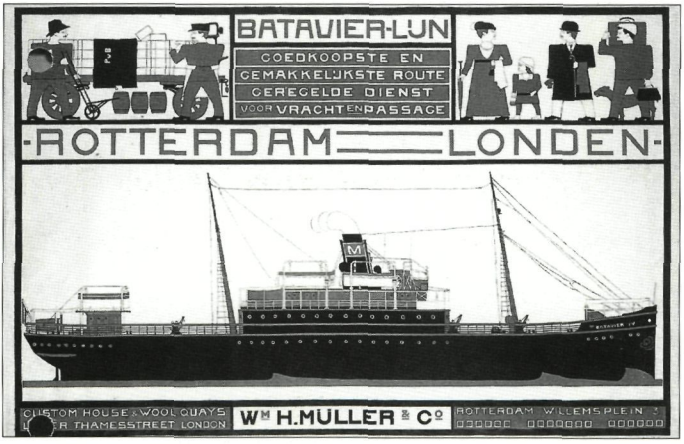

Een reclame voor de Batavierlijn op Londen.

tijd nam bij ons bedrijf ook de omzet eieren toe, niet alleen voor onze stad en naaste omgeving, doch ook voor de export. M'n vader had een vooraanstaand Londens importhuis als relatie verworven, hetgeen in de praktijk betekende dat er wekelijks een kwantum eieren naar Engeland werd verscheept, via de Rotterdamse haven. Deze verschepingen hadden plaats met de 'Batavier' schepen, die al voor de oorlog een regelmatige dienst op Londen onderhielden.

Tijdens een reclame-optocht zaten Gré Zevenbergen en Ma van der Ende op de Diamond vrachtauto, bij een lading export-eieren. (Foto: auteur)

Overheidsmaatregelen hebben dikwijls voor het bedrijfsleven een grote invloed, hetzij in gunstige of in ongunstige zin. Bij het lezen van de geschiedenis van de Vlaardingse brandstoffenhandel Brobbel bleek dit in deze bedrijfstak ook het geval te zijn geweest, toen de regering besloot alle huizen in Nederland op aardgas te gaan aansluiten. De kolenmijnen in Nederland werden gesloten en beide maatregelen betekenden de doodsteek voor de kolengroothandel. Een identieke maatregel trof de overheid voor alle betrokkenen die in de zuivelproduktie en groothandel werkzaam waren, alleen met dit verschil met de kolengroothandel, dat bij de zuivel de bedrijfstak niet werd uitgeroeid, doch de éne belangengroep bevoorrecht en de andere belangengroep benadeeld werd. In de praktijk kwam het neer op de volgende maatregel. De regering was door fabrikanten zwaar onder druk gezet om een z.g. spaanverbod uit te vaardigen. In het vervolg zouden de produkten roomboter, margarine en vetten niet meer, zoals toen gebruikelijk, los verkocht mogen worden. Wilde een huisvrouw destijds 100 gram roomboter hebben, dan schepte de winkelier 100 gram uit het roombotervat en deed dit in een papiertje. Ook werd wel gebruik gemaakt van z.g. Keulse potjes, die b.v. 250 gram roomboter of margarine konden bevatten. Zo'n potje kon natuurlijk vele malen hergebruikt worden. Wikkels

kende men toen nog niet, maar daar zou een einde aan komen.

Vooral de margarinefabrikanten was het een doorn in het oog dat zij geen grip hadden op de afzetmarkt. De kleinhandelaar had toen de sterkste troeven in handen, als voorlaatste schakel naar de consument. In de periode waarover ik spreek, eind jaren twintig, kochten de kleinhandelaren zélf in bij de margarinefabrikanten. Deze fabrikanten waren permanent met elkaar in een moordende concurrentiestrijd verwikkeld. De twee grootste kemphanen in Rotterdam waren Van der Bergh en Jurgens. Mijn vader kocht de ene keer bij Van der Bergh en de andere keer weer bij Jurgens. Beide fabrikanten beseften dat zij werden uitgespeeld en de lachende derden waren de kleinhandelaren, die het in de eindfase - de consument - voor het zeggen hadden. De huisvrouwen kochten een jaar lang iedere week roomboter en/of margarine en kregen bij die aankoop zegeltjes. Aan het eind van het jaar konden zij dan die zegeltjes bij hun winkelier inleveren en keuze maken uit een grote hoeveelheid speelgoedartikelen voor de Sint-Nicolaasdagen. Ieder jaar kocht mijn vader in de speelgoedstad Neurenberg grote hoeveelheden speelgoed.

Terugkerend naar de positie van de grote fabrikanten, het was

De nieuwe Diamond vrachtauto, opgetuigd voor een reclame-optocht, voor het pand van Van der Windt aan de Parallelweg. Voor de auto zoon Wim Zevenbergen, de bestuurder. Op de auto tussen de eieren de overige kinderen. (Foto: auteur)

logisch dat er een moment kwam, dat ze een beleidsbesluit moesten gaan nemen en wel: òf elkaar afslachten, òf met elkaar gaan samenwerken en proberen een situatie te scheppen dat zij rechtstreeks de consumentenmarkt konden gaan beheersen. Daarvoor was nodig de tussenhandel zoveel mogelijk uit te schakelen en dat kon alleen bereikt worden als b.v. dat spaanverbod bij de overheid bepleit zou worden. Tijdens de periode dat iedere fabrikant nog z'n eigen boontjes moest doppen, was de rijksoverheid niet bereid om op deze eis van de fabrikanten in te gaan. De beide Rotterdamse rivalen beseften dat ze individueel hun doel niet zouden bereiken en na lange onderlinge gevechten namen ze het voor hen enig juiste besluit: het aangaan van een fusie. Deze fusie van Van der Bergh en Jurgens is de geschiedenis ingegaan als de eerste grote samenwerkingsvormen tussen twee concurrenten op leven en dood en legde de basis voor één van de grootste ondernemingen in de wereld, het Unilever-concern. Een nieuw tijdperk werd ingeluid. De beide fabrikanten - nu machtiger dan ooit tevoren - dwongen binnen de kortste keren bij de regering de maatregel af, dat de zuivelprodukten niet meer los verkocht zouden mogen worden en voortaan in wikkels verpakt, uiteraard voorzien van een merknaam, b.v. Blue Band, op de markt zouden verschijnen. Dit nieuwe verpakkingsvoorschrift ging de geschiedenis in als het veel omstreden 'spaanverbod' en luidde het tijdperk in van de grote merkartikelen en de daarmee samenhangende grote reclames in dagbladen, radio en later TV-spots. De traditionele oude tussenhandel was verslagen.

Kees Zevenbergen onderhandelt met een Barneveldse boerin over de prijs van haar eieren.(Foto: auteur)

Ik realiseer mij, dat ik nogal uitgebreid bij de hiervoor gememoreerde ontwikkelingen heb stilgestaan en al schrijvende besef ik

ook waarom. In het zakelijk beleid van mijn vader zou heel snel de omvang van de nieuw ontstane situatie gaan blijken. De Keulse potjes konden bij wijze van spreken naar het museum. Verleden tijd. De eigen reclamevoering - al was die nog zo bescheiden van opzet - had geen enkele zin meer. De fabrieken overspoelden de markt en wilde de oude tussenhandel nog een graantje blijven meepikken, dan zat er niet anders op dan bestellingen te plaatsen bij Van der Bergh en Jurgens en genoegen te nemen met de marges die zij voor ons hadden bepaald. De nieuwe situatie haalde een grote streep door alles wat in het verleden zinvolle vrije handel was geweest. Onze omzetten - vooral van margarine - liepen snel drastisch terug en mijn vader besefte, dat de zuivelactiviteiten - die voorheen de eerste viool hadden gespeeld - voorgoed voorbij waren. Bepaalde afnemersgroepen zoals de melkslijters hebben nog jarenlang getracht tegengas te geven aan Van der Bergh en Jurgens, door met een fabrikant in zee te gaan die, met het brengen van een eigen merknaam, nog enigszins tegen de grote merken kon opboksen. Eén van die fabrieken was Brinkers uit Zoetermeer en later kwam daar Gouda's Glorie bij. Een verder van de Randstad gelegen fabriek was Remia. Steeds meer moest het accent in ons bedrijf verlegd worden naar opvoering van de eierenomzet. Op het eind van de jaren twintig en daarna ook in de jaren dertig moest ingespeeld worden op de marktbehoeften. Weliswaar was door het vervallen van de teeltregeling de eierenproduktie al aanzienlijk gestegen, maar in de wintermaanden lag het niveau aanzienlijk lager dan in het voorjaar en de zomer. Om die reden was de noodzaak ontstaan om in het voorjaar al voorzieningen te treffen om in de wintermaanden de industrie en de banketbakkers van voldoende eieren te kunnen voorzien. Deze voorzieningen waren mogelijk door in het voorjaar, als de prijzen behoorlijk waren gezakt, extra voorraden in te slaan en deze te reserveren voor de winter middels conserveren. Wij noemden dit inkalken. In ons nieuwe pakhuis werden in enkele jaren tijds een groot aantal betonnen kalkputten gebouwd in verschillende grootte. In de ene put konden b.v. 5.000 eieren en in een andere 10.000 eieren. De totale capaciteit lag op ongeveer 100.000 eieren. Deze wintervoorraad kalkeieren werd op contract verkocht aan de vele banketbakkers. Er konden naast kippeneieren ook eendeneieren worden gecontracteerd. Deze waren

De afmijnhal van de eierenveiling C.V.E. in Ede. Rechts achteraan staat Kees Zevenbergen.(Foto: auteur)

vooral bestemd voor de beschuitfabrieken, zoals Niemandsverdriet en Ten Kate in Vlaardingen. Als het inkalken vakkundig was geschied, was het kalkei voor verwerking bij de bakkers een hoogwaardig produkt. Wij - als kinderen van het gezin - waren bij die activiteiten nauw betrokken, met onze inzet bij het inleggen van de verse eieren in het voorjaar en maanden later weer bij het uitscheppen van deze eieren uit de putten voor aflevering aan de bakkers en/of fabrikanten. Voor het inleggen in het voorjaar moesten alle eieren - stuk voor stuk dus - eerst getikt worden op, zoals dat heette, onzichtbare breuk van de schaal. Wij hoorden bij het tikken - het ei al draaiend - of de schaal goed was. Een zeer nauwgezet werk, want ieder ei dat niet goed was getikt kwam later in de winter echt niet meer fris uit de put. Hoe beter het werk gedaan, hoe minder verlies in de eindfase. Dit verhaal afsluitend wil ik nog wel even opbiechten, dat wij 's winters nogal opzagen tegen de dagen dat de eieren uit de putten moesten worden geschept. Inderdaad geschept, met een groot schepnet, waarin per trek ongeveer 40 - 50 eieren tegelijk werden opgevist. Ook dit werk moest zeer nauwgezet gebeuren, want het net moest heel langzaam en voorzichtig in de massa eieren worden gedrukt en naar boven gehaald. Werd dit te wild gedaan, dan was de breuk groot. Tijdens het verblijf in de kalkputten werd de kwaliteit van de eischaal aangetast en dan was

het gevaar van breken heel groot. Bovendien was het kalkwater ijzig koud, waardoor onze vingers op den duur krom gingen staan en bij het minste en geringste open sprongen en veel pijn veroorzaakten. Het leven van de vooroorlogse jaren was hard; er moest hard en lang gewerkt worden om het hoofd boven water te kunnen houden, in 't bijzonder in de beruchte dertiger jaren, waarin het gezegde ontstond: je was failliet of je ging failliet en je was werkloos of je werd het.

De economische toestand in de wereld was heel slecht en ons land maakte daarop geen uitzon[illegible]g. Iedere zakenman en natuurlijk ook alle mensen buiten het[illegible] moesten vechten voor hun bestaan. Ook mijn vader - hij [illegible]tond er toen nog alleen voor - moest al z'n talenten mobiliser[illegible]om te kunnen overleven. Hij richtte een dépot op in Den Haag [illegible] in Rotterdam, van waaruit de relaties in die steden konden worden bevoorraad en wel op zo snel mogelijke manier. Een nieuw afzetgebied werd gevonden in het Westland, waar de detaillisten en melkslijters werden bezocht in de plaatsen Naaldwijk, Monster, 's-Gravenzande en vooral Hoek van Holland. Deze badplaats, genoemd 'Rotterdam aan Zee' was vooral in de zomermaanden een belangrijk afzetgebied vanwege de talrijke vakantiegangers. Ook dichter bij huis maakte hij persoonlijk vele nieuwe contacten met advokaatfabrieken in Schiedam en Vlaardingen, zoals in Schiedam Daniël Visser & Zoonen en, Visser & Co, en in Vlaardingen H. van Toor Jz. Grote hoeveelheden eieren hebben hun weg naar deze bedrijven gevonden. Grote problemen doken op in de eindfase van die 30-er jaren, op een totaal ander vlak, namelijk het afkondigen van de mobilisatie. Achter elkaar moest mijn vader drie van z'n naaste medewerkers missen wegens opkomst in militaire dienst. Aangezien dit in feite een noodsitu-

Voor en op de vrachtauto Kees Zevenbergen sr. en jr. Waarschijnlijk tijdens een ruststop in de bossen bij Zeist, na het ophalen van een vracht eieren in de Achterhoek. (Foto: auteur)

atie was, had vrijwel ieder bedrijf hiermee te maken gekregen en was dus het aantrekken van andere krachten absoluut onmogelijk. Gelijk opgaand met deze situatie werd het economische klimaat in Nederland, dus ook in Vlaardingen, zichtbaar gunstiger, waardoor het gemis aan krachten nog groter werd. Mijn vader was in die fase de wanhoop nabij en besloot raad te gaan vragen bij de heer Bouman, hoofd van school D in de Kerkstraat. Alhoewel deze als zeer streng bekend stond, had hij in deze situatie blijkbaar een groot begrip voor mijn vaders problemen en hij besloot toestemming te geven twee jongere zoons, Kees en Dries, 'vrij-af' van school te geven, om in de zaak van hun vader te werken en wel zo lang als nodig bleek te zijn. Nood brak in dezen wetten, oordeelde hij en alhoewel dit gebeuren heel nadelig voor mijn broers was, was mijn vader de heer Bouman toen heel dankbaar voor z'n begrip.

De oorlog brak in Nederland uit op 10 mei 1940. Nederland was in rep en roer en wat velen steeds nog gehoopt hadden - n.l. dat we neutraal zouden kunnen blijven - werd niet bewaarheid. De overmacht was te groot en ons land moest dan ook snel capituleren. Onder totaal andere omstandigheden moest het leven van alle dag weer voortgang krijgen. De oud-militairen kwamen weer naar huis en namen hun plaats binnen ons bedrijf weer in. De jonge broertjes (12 en 14 jaar) gingen weer naar school, maar konden de opgelopen achterstand slechts ten dele inhalen, temeer omdat de oorlogsjaren, met al hun problemen, ook dit weer in de wegstonden. Zakelijk ging het de eerste twee jaar van de oorlog nog redelijk, maar in de loop van het jaar 1942 werd mijn vader ernstig ziek. Daarom wil ik de geschiedenis van de zaak in dit bestek beëindigen in het jaar 1943 - en wel op 17 maart 1943 - de dag waarop mijn vader stierf. De geschiedenis van het bedrijf was daarmee niet afgesloten. Na afloop van de Tweede Wereldoorlog kon in de loop van 1945 een serieus nieuw begin gemaakt worden en wel door de beide oudste zoons Wim en Mari, die het bedrijf tot aan het begin der 70er jaren hebben gerund, maar wel onder geheel veranderde omstandigheden. Wellicht wordt dit vervolgverhaal ook nog wel eens geschreven.

Vlaardingse woorden en uitdrukkingen: een oproep

Jan Anderson

In 1951 kwam ik in Vlaardingen wonen. De eerste jaren ging ik dagelijks naar school in Rotterdam en pas in 1953 kwam ik 'onder de Vlaardingers'. Ik werd banketbakker bij Patisserie Royal op de Hoogstraat. Woorden en uitdrukkingen die ik niet begreep moesten voor mij 'vertaald' worden. Gelukkig werkten er nog meer niet-Vlaardingers.

Echt moeilijk werd het pas, toen ik verkering kreeg met een Vlaardings meisje (mijn huidige vrouw Rita Boon) en ik me voor oud-Vlaardingen ging interesseren. Bij verjaardagen nam ik een aantekenboekje mee en begon oude ooms en tantes te bevragen, vooral over hun voormalige werksituaties. Heel vreemd vonden ze dat, want het was toch allemaal zo gewoon. Behalve dan voor mij als oud-Hagenaar. Ook ging ik lijsten aanleggen met bijnamen van Vlaardingers, die dan bij een volgende verjaardag onder grote hilariteit van het gezelschap werden aangevuld met de echte naam en soms de aanleiding van de bijnaam. Ook stootte ik dikwijls op uitdrukkingen, zoals besomming, stoppekissie, nareis, een zootje, een pikvissie, drit, afsnijden, die dan op mijn vragende gezicht werden uitgelegd. Echte Vlaardingers konden toen niet beoordelen of de gebruikte woorden en uitdrukkingen typisch Vlaardings waren. Voor hen was dit normaal taalgebruik. Daarom na bijna 50 jaar opschrijfwerk deze oproep. Wilt u a.u.b. reageren of de omschrijving van het woord of de uitdrukking juist is en kent u andere woorden schrijf of bel (velen doen dit gelukkig al jaren voor mij). Jan Anderson, Kethelweg 50, 3135 GM Vlaardingen, tel en fax: (010) 434 3843.

Aarde-leer donker	Hardstikke donker
Het ene jaar een varken, het andere jaar een schop onder je kont	Een schipper die goed voer, kreeg een varken toe; bij slechte besomming vloog hij er het volgend jaar weer uit
Die schipper is een wipper	Bij slechte besomming er weer uit
Warrachtig, een aap in de garenwinkel	In het Calvinistische Vlaardingen mocht men het woord 'waarachtig' niet uitspreken. Net als het dondert of de donder
Deze regen maakt geen water	Het regent wel, maar de straten worden amper nat
Een puzze koffie	Een grote volle bak koffie. Een puts is een houten emmer
Onder de middag	Tussen de middag
Daar kom je vanzelf bij uithalen	Je komt je zelf nog wel tegen. Bijvoorbeeld: Laat ze maar gaan, ze komt er van zelf wel bij uithalen
Lieffie kom te bed. Kreng haal je poten naar je	Eerst gaat alles goed, daarna slaat de stemming om
Een sluiffie	Een hoesje van slap materiaal
Kommesies of komesies	Kaantjes, bij het uitbakken van vet
Gedurig	Frequent
Niks gedaan van anbelang	De hele dag bezig,maar eigenlijk geen resultaat
Krog	Motsneeuw
Die heb iets in d'r hul	Die is iets van plan. (Hul is muts)
Dat zijn kosten op de nareis	Je denkt een voordeel te hebben, maar uieindelijk blijkt het toch duurder te zijn. Dubbele uitgave
Rooffie	Korstje op een wond
Van één afan	Van begin af aan

Een paar nieuwe sokken insteken	Nieuwe sokken in gebruik nemen
Beuken	Bij vrieskou je armen om je lichaam slaan
Na an	Net op tijd
Een glee in de stof	Een dunne slijtplek
Kurkejet	Een surrogaatvoetbal van ronde kurk, met een rond gat in het midden. Deze kurken werden bij de visserij gebruikt
Hij vist met een drijfnetje	Er klopt bij hem iets niet, hij is niet helemaal normaal
Het veulentje	Het kleine busje van de 2-uurs-dienst Delft-Vld.Ambacht-Kethel

BLOEMDECOR

- Bloemwerken en arrangementen
- Goed gesorteerde snijbloemen
- Bloeiende- en bladplanten
- Bruidsboeketten en corsages
- Rouwwerken
- Verhuur van groendecoratie, o.a. palmen, ficussen, etc.

JAC. VERKUIL

Bloemsierkunst Jac. Verkuil
Markgraaflaan 135
3131 VL Vlaardingen

Tel: 010 - 434 37 04
Fax: 010 - 434 36 98

Oproepen

Koorleden gevraagd

Het Vlaardings Vissersvrouwenkoor is op zoek naar nieuwe leden. Het koor werd in 1973 opgericht als 'klederdracht-groep' bij het Vlaardingen-700 feest, en is daarna al zingend bij elkaar gebleven, daarmee de Vlaardingse dracht in stand houdend. Met het klimmen der jaren is het echter thans hoog tijd om weer wat 'jong bloed' te krijgen, want het zou toch jammer zijn als dit stukje nostalgie verloren zou gaan!

Het koor bestaat momenteel uit een kleine twintig leden en repeteert elke maandagmiddag van half twee tot half vier in Wijkcentrum Holy (achter de parkeergarage van winkelcentrum De Loper). Daarnaast treedt het koor gemiddeld 1x per maand op in de oude Vlaardingse dracht. Hebt u die niet? Geen probleem - het koor zal u daarbij helpen! De contributie bedraagt slechts f 12,50 per maand, en nadere informatie kunt u verkrijgen bij mevrouw M. Blom, tel. 471 4517.

Oud-Vlaardingen op de radio

Sinds 1 september j.l. is het elke dinsdagavond 'Oud-Vlaardingen' tijd. Van zes tot zeven zendt Omroep Vlaardingen dit programma uit, en herhaalt het ook nog eens dezelfde avond van 10 tot 11 uur. Hebt u alleen maar overdag gelegenheid om te luisteren: ook dat kan! De tweede herhaling wordt n.l. uitgezonden op woensdagmorgen tussen 11 en 12 uur.

De presentatie en redactie van het programma liggen in handen van Max Thurmer en Arie Ouwendijk, terwijl o.a. alle musea, verenigingen en gemeentelijke diensten die met historie te maken hebben, eraan meewerken. Bovendien worden wekelijks herinneringen door (zeer) oude Vlaardingers opgehaald.

U kunt Omroep Vlaardingen vinden 'helemaal rechts op de radio-schaal', op 107.8 MHz in de ether (voor radio's met antenne) of op 105.9 MHz op de Vlaardingse kabel.

Let op: aan het einde van het jaar, op zaterdag 18 december, maakt Omroep Vlaardingen nog een jaar-special vanuit de grote zaal van De Wetering, waarin ook 'Oud-Vlaardingen' tussen tien en elf uur terugblikt op het afgelopen jaar. Tijdens het programma (dat u rechtstreeks kunt beluisteren, maar ook life kunt bijwonen) zijn ook de Amazing Stroopwafels te gast (rond de klok van half elf). U bent van harte welkom!

Millenniummiddag

Museum Hoogstad organiseert op zondagmiddag 2 januari 2000 van 14.00 tot 17.00 uur

een Millenniummiddag. Op deze middag worden allerlei activiteiten georganiseerd voor volwassenen en kinderen. Men kan testen of men voldoende op de hoogte is van het Vlaardingse verleden om 'bij de tijd' het nieuwe millennium in te gaan. Hiertoe kan een millenniumproef worden afgelegd, waarbij men (nader) kennis kan maken met het Vlaardingse verleden en waarbij het motto is: 'Geen toekomst zonder verleden'.

U bent van harte welkom in Museum Hoogstad, Westlandseweg 258 (naast de woonboulevard).

AART PONTIER B.V.

boek- en kantoorboekhandel

- Een winkel vol leesplezier voor jong en oud
- Ruime sortering boeken
- Specialisatie in tijdschriften
- Grote collectie handenarbeidartikelen
- Kunstschilders benodigdheden
- Schoolartikelen
- Luxe vulpennen van PARKER
- Telefax-service
- CD-Rom en andere Multi-media-artikelen
- Inbindservice
- En nog veel meer...

De Loper 11-13
3136 CM Vlaardingen
Postbus 6110
3130 DC Vlaardingen
Tel. 010 - 474 32 15
Fax 010 - 474 10 77

Weet u het nog ?

Wout den Breems

Het blijken toch lastige opgaven te zijn die ik u voorschotel, maar ja, het zijn tenslotte zaken die niet al te bekend zijn en dan gaat het erom de geschiedenis weer in de herinnering terug te brengen. Op de vorige opdracht kwamen weer een aantal reacties, maar eerst kom ik nog even terug op de Oosterstraat.

Ik had u beloofd nog iets te vertellen over het pakhuis nabij de Binnensingel. Van twee oudere Vlaardingers, mevrouw T. Pietersen-de Koning uit Amsterdam en de heer Schaar, die zich de Oosterstraat nog uit een verder verleden herinneren, hadden nog wat aanvullingen. Schaar vertelde dat er tegenover de Boterstraat, waar nu portiekwoningen staan, eerder een snoepwinkeltje van Poot was gevestigd. Die verkocht daar drop, toffees e.d. voor 1 cent. Ook verkocht hij, tegen alle geboden in, losse sigaretten voor 1 cent per stuk. Bij de stoere jongens had hij dan ook gretig aftrek. Ik denk dat de heer Schaar ook zo'n stoere jongen was. Hij weet het nog zo goed! Mevrouw Pietersen-de Koning vertelde dat er naast de voormalige Ambachtsschool vroeger een speeltuin met bewaker was waar je tegen betaling van, ook al weer, 1 cent mocht spelen. Op de hoek van de Arnold Hoogvlietstraat richtte opa De Koning een smederij op, die hij in 1925 verplaatste naar Oosterstraat 110. In de oude winkel begon toen een tante van de familie een hoedenwinkeltje, later voortgezet door de dames Van der Schee, die er een textielwinkeltje runden.

Dan iets over Oosterstraat 93. Ik meldde dat het pakhuis toebehoorde aan de familie Bolderhey, maar dat was niet juist. Op 15 oktober 1903 werd aan J. Zonneveld, aannemer, een perceel grond in erfpacht uitgegeven om daarop een pakhuis te bouwen. In wiens opdracht dit gebeurde is niet bekend. Ook is nog niet achterhaald wat voor nering er in het pakhuis plaats vond. Archiefstukken geven aan dat op 1 november 1919 Van der Windt en Co. er een elektrische stokvisbeukerij begon. Op 13 maart 1940 werd de zaak voortgezet door Abr. van der Windt en op 18 april 1941 werd de

stokvisbeukerij verkocht aan de firma W. Kwakkelstein, die de panden tot 1998 in bezit had. In al die jaren heeft het pakhuis allerlei doeleinden gediend. Thans vind er een rigoureuze verbouwing plaats.

Ook op de Radion-foto uit Tijd-Schrift 72 kwamen nog een aantal reacties. Mevrouw Borsboom uit de Bolder herkende op de foto Wijntje Proost, Ina van Toor, Beb Brobbel en Riek Boer. De heer IJdo uit Dreischor noemde dezelfde mevrouw Brobbel, die nog in leven is, maar helaas niet meer aanspreekbaar.

Neemt u de foto er nog even bij, dan heb ik voor u de volgende volgorde, staande van links: ?, Wijntje Proost, Ina van Toor, Riek Beekman-Boer. Zittend van links: ?, Bep van der Eijk-Brobbel, Cor Erkelens-Kattestaart, ?. Nog drie namen en dan kunnen we dit vraagstuk weer afsluiten.

Dan nu de opgaven uit het vorige Tijd-Schrift. Van de heer M. Bot uit Amsterdam kreeg ik een aardig schrijven, waarbij ik bij het lezen dacht, wat doe ik de leden toch aan met al mijn vragen. Bot heeft er flink mee lopen worstelen, het was iets bekends, maar wat? Hij kwam er maar niet uit. Zijn vermoeden was, dat het de Arnold Hoogvlietstraat was, waar hij vroeger gewoond heeft. Inderdaad lijkt het daar veel op. Een dag later belde een zuster van mijnheer Bot met de mededeling dat het de Prins Hendrikstraat was. Duidelijk te zien! Ik heb haar maar gevraagd het familielid uit de brand te helpen. Mijnheer L. Hogendijk meldde ook dat het de Prins Hendrikstraat moest zijn. Verder schreef hij nog, dat de 'Rabbi' vaak onderdak vond bij Smit?? aan de Maassluissedijk.

Tot slot werden mij wetenswaardigheden aangeboden door de heer C.J. Post uit de Prins Hendrikstraat 1, en geboren op nr. 3. Nou, dat kon niet meer fout. Het historisch bouwwerk stond inderdaad aan de genoemde straat en was opgericht ter gelegenheid van het 40-jarig regeringsjubileum van Koningin Wilhelmina in 1938.

LIEVREDOOR
Antiquariaat en Boekhandel
In- en verkoop
van oude, curieuse,
verzamelwaardige
en antiquarische
boeken
Hoogstraat 53 - 3131 BL Vlaardingen
Telefoon (010) 434 7152
Telefax (010) 435 1122
Openingstijden: dinsdag t/m zaterdag
van 12.00 tot 17.00 uur

VSB Bank. Lokaal betrokken.

U kent VSB Bank als een bank met een sterke betrokkenheid. En als een bank die weet in te spelen op de actualiteit van de lokale markt. Moderne service, diensten en producten, afgestemd op uw persoonlijke wensen, staan ons daarvoor ter beschikking.

U vindt onze kantoren aan het Veerplein 1, Van Hogendorplaan 45, De Loper 24 en Van Baerlestraat 1.

VSB•BANK
VSB. Daar kom je verder mee.

VSB Bank is part of the Fortis group

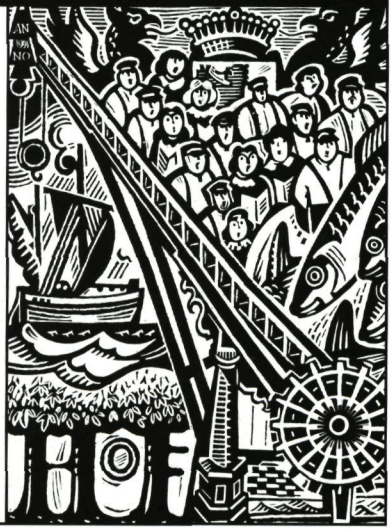

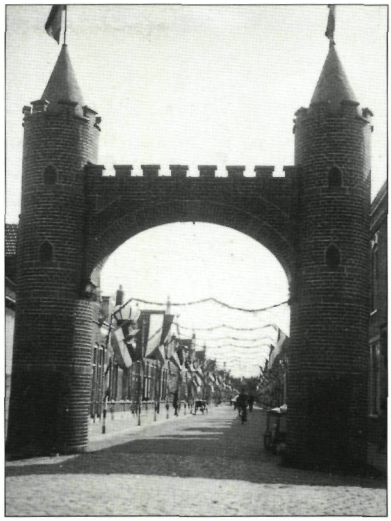

Het gezin Post op nr. 3, waarvan de vader een timmer- en aannemersbedrijf runde, had zelf voor hun woning een grote kroon van circa 1 meter doorsnee gemaakt, die 's avond via een petroleum vergasser verlicht was. Op de foto is links met een vergrootglas de kroon goed te zien. De poort is gefabriceerd door de timmerfabriek de 'Akerboom' uit de Stationsstraat, welke mensen volgens Post vurige Oranjeklanten, waren. Op dezelfde manier als de poort was er verderop in het doodlopend stukje van de Vettenoordstraat, men noemde dat stukje de 'blinde darm', door de 'Akerboom' een soort herberg gebouwd. "Wij zijn er met ons gezin plus een tante met haar kroost plus opoe, die de knip had, iets wezen gebruiken. Vergeet niet, we leven in de dertiger jaren, pure armoede."

Naar aanleiding van het kaartje van slager Maarleveld reageerde Jan van Hees, die daarbij een fotootje en een stukje geschiedenis over slager Maarleveld bijsloot. Deze bijdrage staat op de volgende bladzijde.

De volgende opdracht is een foto uit circa 1956 van leerlingen van de voormalige Prinses Julianaschool aan de Stationstraat. Vele Vlaardingers hebben zich de zwemkunst meester gemaakt in het helaas in 1998 gesloopte Kolpabad. Wie weet welke klas dit is en natuurlijk de namen van de jongelui, die gaan zwemmen of zojuist een minuut watertrappelen achter de rug hebben.

Uw schriftelijke reacties graag naar: W.C. den Breems, Arnold Hoogvlietstraat 69, 3134 CB Vlaardingen.

Aanvulling na negen jaar

Jan van Hees

In 1990 werd het Jaarboek van onze vereniging voor het eerst door drukkerij Stout vervaardigd. De redactie werd toen al enige jaren door een jaarboekcommissie gevoerd, maar in de praktijk kwam dat neer op de voorzitter van de HVV, de heer Klaas W. van Netten, die ook lid van de commissie was.

De tekst van het hoofdartikel 'Het slagersboek van Vlaardingen' leverde ik begin 1990 in, waarna Van Netten het gehele Jaarboek verder redigeerde. Voorzover ik me kan herinneren werd er nog geen tekstverwerker gebruikt en moest ook de plaatsing van de illustraties met de hand gebeuren: het vormgeven van het Jaarboek was geen sinecure. Door tijdgebrek kwam de correctie onder druk te staan, waardoor er drukfouten in de tekst bleven staan en er zelfs een stukje tekst verdween. Niettemin werd het Jaarboek enthousiast ontvangen. Van Netten vroeg mij, ook omdat hij de HVV als bestuurder wilde verlaten, de samenstelling van het Jaarboek 1991 ter hand te nemen. ik begreep dat dat geen eenmansactie kon blijven en met de overige leden zetten we het werk voor het Jaarboek weer op de rails, wat goed lukte en de leden ontvingen per jaar een steeds beter vormgegeven product. Dat laatste kon ook omdat de drukker steeds betere apparatuur kreeg en in zijn drukkerij voor het Jaarboek de computerartiest Klaas Bloem voor dit werk verantwoordelijk maakte. Wie het Jaarboek 1990 en 1999 naast elkaar legt, zal het verschil zien. U moet zelf oordelen over de inhoudelijke kwaliteit, maar gezien de reacties kunnen we constateren dat we nog steeds op de goede weg zijn: de laatste vier jaar onder leiding van Arij Maarleveld. Daarnaast mag ons verenigingsorgaan Tijd-Schrift er wezen! In het vorige nummer verzocht Wout den Breems n.a.v. een kaartje van slager Maarleveld in de 1e Van Leyden Gaelstraat 50 om een foto van zijn winkel. In mijn verzameling vond ik iets wat wel aardig is om te laten zien en tevens kan ik een omissie van het Jaarboek 1990 goed maken.

In de afgebeelde winkel op de hoek van de 2e Spoorstraat, vlak

voor de sloop in 1971 gefotografeerd, begon Jan Arie Leendert Maarleveld (1881) in 1903 zijn spekslagerij. Hij trouwde in 1905 en in datzelfde jaar werd zijn zoon Jan geboren die de zaak van zijn vader later zou overnemen. De gemoderniseerde slagerij werd in 1932 heropend. Tegen de tijd dat Jan Maarleveld 65 jaar zou worden, ging in de Oostwijk de slopershamer al verwoestend rond, door de sloop vertrok een groot gedeelte van de bevolking en legde deze slagerij het loodje.

Niet veel slagers hadden een kaartje zoals afgebeeld in Tijdschrift 73, althans voor mij was het nieuw, maar het was wel een algemeen slagersgebruik om een kraamvrouw een stukje biefstuk te bezorgen. Jan Maarleveld stond bekend als een sympathieke man en overleed in 1985.

De eens zo drukke doorgaande weg, die de le Van Leyden Gaelstraat ook was, niet in de laatste plaats door de bedrijven en bedrijfjes die er gevestigd waren, werd na het gereedkomen van de nieuwbouw rond 1980 een soort woonerfachtige straat, waarin vrijwel niets meer herinnert aan vroeger.

Boekbespreking

Weerzien met Vlaardingen, door M.P. Zuydgeest en J. Borsboom. *Verkrijgbaar in de boekhandel voor f 34,90.*
Dit jaar bestaat Boekhandel Aart Pontier 50 jaar en ter gelegenheid daarvan is dit boek samengesteld. Op het eerste gezicht lijkt het een fotoboek, maar eigenlijk is het een soort onmibus, het bestaat uit 6 delen. Allereerst de geschiedenis van de boekhandel, met opnames van het pand in de Smalle Havenstraat waar het allemaal begon. Helaas ontbreken foto's van de andere winkels, die hadden het verhaal toch wat completer gemaakt. Dan twee bijdragen van Stadsarchiefmedewerkers Matthijs Struijs en Erika Verloop over resp. de geschiedenis van het pand Smalle Havenstraat 3 en de genealogie van de familie Pontier. Het volgende hoofdstuk is een bijzonder lezenswaardige uiteenzetting van de aanleg van de keersluizen in de Oude Haven (alleen daarom al is het boek het aanschaffen waard), gevolgd door een uitleg van de in dat verhaal gebruikte begrippen Amsterdams Peil en Normaal Amsterdams Peil. Het laatste deel van het boek is een wat ongestructureerde fotografische zwerftocht door Vlaardingen, met veel aardige en (voor mij althans) nieuwe oude foto's. Een goede gedachte is ook de vergelijking in een aantal gevallen van de situatie toen en nu. Jammer alleen dat het niet altijd gelukt is exact hetzelfde standpunt terug te vinden (mede door thans aanwezige gebouwen of weelderige begroeiing). De bijschriften zijn bijzonder uitgebreid en informatief, maar helaas niet altijd geheel correct. Wat echter vooral jammer is, is de afdrukkwaliteit van de foto's (nogal flets) en de opmaak: soms vallen de foto's in de vouw tussen twee pagina's. Maar ondanks die minpuntjes is het toch beslist een aanbevelenswaardig boek waar de liefhebber vele uren lees- en kijkplezier aan kan beleven.

Vlaardingers over Vlaardingen, *verkrijgbaar in de boekhandel voor f 9,50.*
In het kader van het Stadsdebat zijn twee wedstrijden uitgeschreven: een verhalenwedstijd en een ansichtkaartenwedstrijd. Het idee achter beide was, de bevolking te stimuleren na te denken over het aanzien en de functie van de stad. De prijswinnende verhalen zijn gebundeld in deze uitgave, tezamen met een bijzonder inzending van de ansichtkaartenwedstrijd. Een leuk boekje met een verrassend aardige vormgeving.

(Eric van Rongen)

Ledenactiviteiten 1999/2000

De werkgroep Ledenactiviteiten heeft haar lezingen en excursies in de 20e eeuw inmiddels afgesloten en kon daarbij terugkijken op een groot aantal geslaagde lezingen. Vers daarbij ligt nog in de herinnering de bijzonder grote opkomst bij HVO en de geslaagde diavertoning over de Oostwijk en de VOP, resp. in oktober en november.

De nieuwe eeuw gaan we in met het onderstaande programma, waarmee wij u weer net zoveel plezier hopen te geven als in het afgelopen jaar. De werkgroep wenst u alvast een goede Millenniumwisseling toe en graag tot ziens in de volgende eeuw!

Arie Ouwendijk

Dinsdag 25 januari 2000: Vlaardingen - van Bevrijding tot Groeistad

Tijdens het voorbereiden van een tentoonstelling voor zijn Streekmuseum over dit onderwerp, dat de periode 1945 - 1950 bestrijkt, stuitte Jan Anderson over zoveel interessant materiaal, dat hij daarover graag een lezing wilde verzorgen. De plaats van de bijeenkomt is de grote zaal van De Meerpaal, ingang Willem de Zwijgerlaan in de Holy-wijk. Aanvang 20.00 uur, en vanaf 19.45 uur kunt u een plaatsje uitzoeken.

In februari hadden we eigenlijk weer een bedrijfsbezoek op ons programma. We hebben weliswaar de toezegging van de firma Romi-Smilfood aan de Koningin Wilhelminahaven om onze vereniging het een en ander te vertellen en te laten zien over haar geschiedenis, maar de drukte voor dit seizoen maakte het nog even niet mogelijk om ons te ontvangen. Daarom is afgesproken om die lezing naar het najaar (waarschijnlijk 24 oktober a.s.) te verplaatsen. U hoort er ongetwijfeld nog van.

Dinsdag 28 maart 2000: Algemene Ledenvergadering

De maart-bijeenkomst is altijd de avond van de Algemene Ledenvergadering. We beginnen daarmee om acht uur. Niet-leden worden rond half negen verwacht voor de daarop volgende lezing. Nadere informatie hierover krijgt u in het volgende Tijd-Schrift.

Dinsdag 18 april 2000: het Vlaardingse stadhuis

Driehonderdvijftig jaar geleden is het huidige Vlaardingse stadhuis gereed gekomen,

nadat het oude stadhuis bij de grote stadsbrand van 1574 geheel werd verwoest. Het heeft dus nogal wat inspanning gekost om een nieuw Stadhuis te bouwen, maar ook dat is in de loop van de jaren nogal eens verbouwd en uitgebreid. Kortom: een goed onderwerp om daar iemand van het Stadsarchief (Harm-Jan Luth en/of Matthijs Struis) eens voor uit te nodigen. Hij kan ons ongetwijfeld heel veel vertellen en laten zien van het Vlaardingse Stadhuis. Het juiste over de inhoudelijke kant van deze lezing leest u in het volgende Tijd-Schrift, maar het is natuurlijk gèèn verrassing als we vermelden, dat we het College van Burgemeester en Wethouders om een plekje voor deze lezing hebben gevraagd.

Dinsdag 16 mei 2000: bedrijfsbezoek Tomaello

Moesten we het historisch bedrijfsbezoek in februari nog even in de ijskast (van de Romi) zetten, we kregen inmiddels wel een alternatief! De heer Giulio Tomaello, in Vlaardingen bekend als onder meer de uitvoerder van de Bloementrappen, viert momenteel het 75-jarig bestaan van zijn familiebedrijf in Sierbeton- en Terrazzowerken, thans aan de Marconistraat 10 (in de Vergulde Hand). De avond begint om acht uur, en vanaf kwart voor acht bent u welkom.

Dinsdag 30 mei 2000: excursie Middelburg

In mei is de lezingenavond altijd gewijd aan het doel van onze jaarlijkse bus-excursie. Dit jaar is dat Middelburg geworden, dat met 1085 monumenten op de 5e plaats staat van de lijst met gemeenten met de meeste monumenten. De eerste contacten zijn gelegd en we hebben ons al verzekerd van de medewerking van de Middelburgse Stadsarchivaris. De plaats van de lezing leest u in het volgende Tijd-Schrift, maar u kunt zich al wel opgeven voor de excursie zelf (zie hieronder).

Zaterdag 24 juni 2000: busexcursie naar Middelburg

Zoals gebruikelijk wordt op de 4e zaterdag van juni de jaarlijkse busexcursie van de HVV gehouden, deze maal naar Middelburg. In het volgende Tijd-Schrift treft u meer informatie aan, maar wel willen we u alvast de gelegenheid geven om u op te geven, zodat we al wat van de belangstelling kunnen peilen. Voor deze weer geheel verzorgde excursie moeten we, inclusief de kosten voor de bus (en fooi), koffiestop en lunch, alsmede een aantal programma-kosten, circa *f* 65,- rekenen.

Opgeven kan vanaf heden door overmaking van *f* 15,- op girorekening 750 978 tnv. penningmeester Historische Vereniging, te Vlaardingen. U staat dan op de lijst.

Mari Zevenbergen werd geboren op 28 oktober 1919 als zoon van Cornelis Zevenbergen en Cornelia van der Baars. Na de lagere en middelbare school, beide op school D aan de Kerkstraat, trad hij in dienst van bankierskantoor Stahlie, Moerman & Co, en volgde daarnaast een opleiding aan de Middelbare Handelsavondschool 'Kennis is Macht'. Na het verrichten van zijn plicht bij de verdediging van ons land in de oorlogsdagen van mei 1940 werd hij weer opgenomen in het familiebedrijf, deels voor de administratie, deels voor het onderhouden van betrekkingen met belangrijke relaties. Na het overlijden van zijn vader Kees in maart 1943 zette hij met zijn oudste broer het bedrijf voort.

SIGILLVM·OPIDI·DE·VLARDINGHE